

PAGYVENUSIŲ ŽMONIŲ PAGALBOS VIENI KITIEMS BENDRUOMENĖS MAISTO AMBASADA

Vilma Atkočiūnienė, Aida Markaitienė Vytauto Didžiojo universitetas

Kiekvienas savaip priima ir supranta bendrą siekį Lietuvoje kurti ir vystyti darnią visuomenę, kuri pagal aukštą visuomenės gerovės lygį ir realizuotas galimybes prilygtų kitoms pasaulio valstybėms. Kiekvienas mūsų vienaip ar kitaip prisidedame prie gerovės valstybės kūrimo, augimo, savaip suprasdami savo galimybes ir indėlį. Nežiūrint į tai, jog Lietuvoje valstybiniame ir įstatyminiame lygmenyje nėra deramo dėmesio pagyvenusių žmonių socialinės atskirties problemoms, o prioritetai skiriami kitiems socialiniams klausimams, realu, kad deramu pagyvenusių žmonių oraus gyvenimo ir veiklos kartu pavyzdžiu taps socialinio verslo veikla, bendrystės erdvė, kurioje pagyvenę žmonės galėtų aktyviai gyventi ir veikti kartu kaimo aplinkoje. Siekiama ne tik globoti ir slaugyti, bet suburti pagyvenusių žmonių bendruomenę, kuri puoselėtų ekologišką ūkį. Tai ne tik tvarus pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybės išlaikymo ir gerinimo pavyzdys, bet Maisto ambasadorius tarp vietos maisto gamintojų ir vartotojų.

Tikslas – aptarti pagyvenusių žmonių galimybes gyventi ir veikti kartu bendruomenėje bei pateikti įžvalgas kaip pagyvenę žmonės galėtų prisidėti prie vietos maisto produktų vartotojų elgsenos pokyčių, valgytojų bendruomenės kūrimo, įmanomomis priemonėmis didinant aplinkai palankų sąmoningumą. Taikyti tyrimo metodai: literatūros, teisinių dokumentų ir gerosios praktikos pavyzdžių analizės, sugretinimo ir kiti metodai.

Sodyboje kaime sudaromos sąlygos pagyvenusiems žmonėms ne tik gyventi kartu, bet dirbant, bendraujant, rūpinantis vieni kitais išlaikyti gyvenimo kokybę. Kuriama kokybiško gyvenimo ir bendravimo erdvė pagyvenusiems žmonėms, kur jie galės užsiimti norima veikla tiek kiek gali ir nori patys. Teikiant kokybiškas reikalingas priežiūros, globos ir, pagal poreikį, slaugos paslauga, kuriama kokybiško gyvenimo vertė pagyvenusiems žmonėms, norintiems gyventi ir veikti sodyboje kaime kartu. Be numatytų teikti apgyvendinimo ir sveikatos priežiūros paslaugų, sodybos gyventojų bendruomenė patys suplanuos ir vykdys papildomas pajamas generuojančias veiklas: padedant sodybos ūkio darbuotojams augins daržoves ir vaisius, prisidės prie jų paruošimo pardavimui, dalyvaus aplinkinių ūkių žemės ūkio produkcijos surinkime, paruošime pardavimui, prisidės prie žemės ūkio produkcijos ir kitų gamtinių atliekų kompostavimo.

Pagalbos vieni kitiems bendruomenė vadovaujasi sisteminiu požiūriu ir vadovaujasi pagrindiniais veiklos principais:

- *Veikia kaip uždarojo ciklo sukamieji judesiai, t.y. pagaminami, perdirbami arba atliekų išteklių perduodami kitiems subjektams arba suvartojami vietoje
- *Ištekliai (gamtos turtai) nudėvimi naudojant.
- *Veikla darniai ir „etiškai“ suprojektuota.
- *Naudos gavėjais yra ne tik patys bendruomenės nariai ir jos klientai, bet investuotojai, savanoriai ir t.t.
- *Kuriama veiksminga grįžtamojo ryšio kilpa, t.y. bendruomenė - besimokanti organizacija, teikianti skaidrią informaciją paslaugų vartotojui.

Vietos maisto bendrystės erdvė yra novatoriškas verslo modelis, kuris gali būti finansiškai gyvybingas, turėti ekonominį ir socialinį poveikį aplinkai. Tokios bendrystės erdvės kuria ir išlaiko darbo vietas. Vietos maisto bendrystės erdvės padeda užmezga partnerystės ryšius su ūkininkais, bendradarbiauja su jaunimo organizacijomis, bendruomenėmis, mokyklomis, darželiais, šviečia naujos kartos valgytojus apie šviežią, sveikatai palankų maistą ir vietos maisto produktų naudą.

Vietos maisto bendrystės erdvės yra kaip daugiavertiniai centrai yra susieti su žemės ūkiu, vietos maisto produktų paskirstymu.

Dalį vietos maisto bendrystės erdvės funkcijų galėtų vykdyti pagyvenę žmonės.

Siekiant sėkmingai vystyti pagyvenusių žmonių globą Lietuvos kaimo vietovėse, reikia apjungti išorinio finansavimo šiai tikslinei visuomenės grupei galimybes ir socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių įveiklinimo ir įdarbinimo paslaugų teikimą.

Toks socialinis verslas ne tik vykdytų ūkinę veiklą savo ūkyje, bet ir dalyvaus kooperatinėje veikloje, teiks atlygintinas arba tarpininkavimo paslaugas. Tokiu būdu bus sukurtas hibridinis įterptinis socialinio verslo modelis, kur besąlygiškai dominuos socialinė misija, bus pasitelkiamos inovacijos, o aiški organizacinė struktūra ir įdiegtas klientų aptarnavimo standartas užtikrins veiklos stabilumą.

Visoms suplanuotoms veikloms bendro gyvenimo sodyboje yra numatyti ir įvertinti reikalingi ištekliai, aiškiai pamatuojami kiekybinio ir kokybinio poveikio tikslai.

Pagrindinis tikslas, vykdant pagyvenusių žmonių apgyvendinimo, priežiūros ir bendrąsias veiklas sodyboje kaime, yra pagerinti pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybę. Kuriamo socialinio verslo atveju yra suformuluoti pradiniai, vidutinio termino ir galutiniai socialinio verslo veiklos poveikio kiekybiniai ir kokybiniai rezultatai. Tai leis vykdomą veiklą įvertinti ne tik finansiniais rezultatais, bet pateikti duomenis apie praktinį veiklos poveikį.

Planuojant ir organizuojant jų pagalbos vieni kitiems veiklą, realu yra plėtoti ne tik socialinių paslaugų teikimą, bet didinti nestandartinių užimtumo formų skaičių, įvairinti samdos santykius tarp paslaugų teikėjų ir naudos gavėjų. Viena iš tokių veiklų galėtų būti daržininkystė ir sodininkystė, sveikatai palankaus maisto tiesioginis tiekimas ne tik pagyvenusių žmonių bendruomenės nariams, bet ir jų artimiesiems. Produkcijos iš vietos gamintojo surinkimas, perdirbimas ir pardavimas, sudarytų galimybes gauti papildomų pajamų. Parama pagalbos vieni kitiems bendruomenėi, bendradarbiavimui vertinama platesniame kontekste. Svarbu, kad pagalbos vieni kitiems bendruomenė remtų bendradarbiavimo procesus, ieškotų naujų organizacijos rėmimo būdų vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu. Bendradarbiavimas su verslo, nevyriausybiniu ar viešojo sektoriaus organizacijomis gali sąlygoti įsitraukimą į maisto strategijas, maisto veiksmų planus, maisto politiką.

Pradėtas pagyvenusių žmonių bendruomenės pagalbai vieni kitiems telkimas žingsnis plėtojant socialinį verslą, kuriant naujas darbo vietas. Tokia veikla prisidedama tiek prie pagyvenusių žmonių gyvenimo kokybės išsaugojimo, geros fizinės ir psichinės sveikatos būklės puoselėjimo, tiek prie vietos gyventojų gerbuvio.

Be verslo idėjos ir verslo plano, padedant socialinį verslą turi būti labai aišku kokią poveikį toks verslas padarys socialinėms, ekologinėms ir kultūrinėms problemoms. Socialines problemas sprendžiančių organizacijų išskirtinumas yra sugebėjime pamatuoti kiek ir koku lygiu išspręsta socialinė problema, kokią naudą turi visuomenė.